

Sovětská akademie oskládá své oslavy založení.

Před 250 lety byla založena ruská akademie věd. Na oslavy které připravovala sovětská akademie byly pozvány stovky západních vědců. Nyní byly tyto pozvánky odvolány. Akademie to vysvětlovala tím, že by se oslavy pletly do kampaně na volby do Nejvyššího sovětu. Tomuto vysvětlení nikdo příliš nevěří. Redaktor Janis Sapiec z radia BBC komentuje :

Sovětská akademie věd je velmi vlivná a vážená instituce, která používá neobyčejné prestiže. Výzkumné ústavy a laboratoře odpovídají za vlekou část výzkumů, které provádí po celém Sovětském svazu a koordinuje všechny základní směry a výzkum přírodních a společenských věd. Sovětskí vědci jsou v podstatě privilegovanou elitou což se vztahuje zejména na 250 členů Akademie. Kromě svých příjmů sovětskí akademici dostávají i štědrá stipendia. Ti kteří žijí v Moskvě mají k dispozici služební auta a šoféra a co je snad nejdůležitější mají volný přístup k západní literatuře. Jako ve všech sovětských institucích i Akademie věd je pod stranickou kontrolou. V sovětských vládních kruzích však Akademie požívá tak vysoké prestiže, že si zachovala značnou dávku nezávislosti. Členové Akademie jsou voleni tajným hlasováním, které v některých případech přineslo překvapivé výsledky. V roce 1972 bylo několika kandidátům, které podporovala strana členství zamítnuto, pro nedostatečnou akademickou kvalifikaci.

O několika členech Akademie se ví, že mají nekonformní názory. Nejvýznamnější z nich je pravděpodobně jaderný fyzik Andrej Sacharov. K disidentům patří i několik členů korespondentů jako je na př. matematik Igor Šafarevič a chemik židovského původu Veniamin Levič. Stranické orgány prý v minulosti usilovaly o jejich vyloučení z akademie, prozatím však bezvýsledně.

Řada západních vědeckých pracovníků, kteří se chtěli zúčastnit oslav 250 výročí oslav Akademie, chtěli se sovětskými kolegy hovořit o otázce lidských práv v Sovětském svazu, zvláště o represivních opatřeních vztahujících se na několik sovětských vědců kritizujících režim. Je dobře možné, že sovětská vláda chtěla takové pokusy zabránit v době, kdy se na Evropské bezpečnostní konferenci v Ženevě snaží dosáhnout dohody v otázce prohloubení styků mezi Západem a Východem. Taková diskuse by vzhledem k nezávislým názorům členů Akademie mohla vyvolat trapné otázky, které by mohly ztížit pozici sovětských vyjednávačů v Ženevě. Je možné, že sovětská vláda tím, že odvolala oslavy 250 výročí založení Akademie, chce sovětské vědce varovat, aby se nezabývali politikou. Zároveň to také naznačuje, že strana musí mít při všech rozhodnutích poslední slovo. I když jde o tak důstojnou instituci jako je sovětská Akademie věd.

Situace komunistů v P o r t u g a l s k u.

Je už samozřejmé, že se komunisté za nastávajícího převratu vydávají za jediného zástupce portugalského lidu. Jelikož disponují organizací jakou nemá ani střed ani pravice, není jim to za těžko. V komunistické straně nyní probíhá debata o tom, jakou linii by měla strana sledovat. Zda evropskou tedy spolupráci se socialisty a dodržovat pravidla demokratické hry, nebo stalinskou t. zn. samostatný postup proletářské strany. Zdá se, a to je konečně pochopitelné, že starší členové strany z nichž někteří strávili až 20 roků ve vězení a kteří byli propuštěni teprve před pár dny jsou věrni stalinské linii. Mladší členové strany, kteří se teď vynořují z ilegality jsou naproti tomu za alianci s demokratickými silami. Chtěli by socialistovi Mairovi Suarezovi přiřknout úlohu jakéhosi portugalského Mitteranda.

Sovětská politika na U k r a j i n ě.

Bernský deník "Der Bund" píše o sovětské politice na Ukrajině následující : Opatření Moskvy vyvolávají mezi obyvatelstvem vzrůstající nespokojenost, která se v důsledku vzrůstajících živostních nákladů ještě zvětšuje. Viditelná se tato nespokojenost projevila ve stávce 25.000 dělníků v kyjevských strojírnách v květnu loňského roku. Nedávno demonstrovali zase obyvatelé Zitomiru, kteří zavření posledního kostela v tomto městě, které má 100.000 obyvatelů. z těchto jistých pramenů se dovidáme, že se nyní má zavřít jediný z pravoslavných

kostelů ještě existujících v Podhajevě, mimochodem jeden z nejstarších. Na Ukrajině se šíří takovýto názor, že Moskva sice může zastrašit obyvatelstvo, ale ostrý kurs, který sleduje v kulturní politice, perspektivně nejen že zvýší nespokojenost obyvatelstva, ale i posilní ukrajinský nacionalismus.

Špion NDR v sekretariátě kancléře Brandta.

List "Frankfurter Allgemeine Zeitung" si všímá aféry, pokud bude mít nějaký vliv na politiku spolkové vlády. Případ Giom, nemusí být argumentem proti východní politice za předpokladu, že se při jejím sledování bude ostře kalkulovat. Je to však ostré kalkulování, když se spolkový kancléř diví nepřátelství vlády NDR. Očekává snad náklonnost? Je možné aby Brandt a Baar hovořili o rozdílnosti hospodářského a společenského pořádku na Východě a Západě tak řečeno teoreticky, místo aby byli dávno poučení o praktickém usku tečnování nepřátelství prováděné NDR proti Spolkové republice.

Pokusy SCDU-SCSU vytloukat z aféry Giom politický kapitál se zabývá deník "Frankfurter Rundschau" a poznamenává. V první řadě chce oposice vyvolat ve veřejnosti dojem, že něco takového se může stát jen tehdy, když jsou při moci sociální demokrati. Že to není div, když se komunističtí agenti zahází v úřadě spolkového kancléře. Oba dva jsou prý zabarveni na červeno tak že to vůbec není nápadné. V podvědomí se má pak šířit vlna jako by byla celá východní politika Bonnu řízená východním Berlínem. Vláda a sociálně demokratická strana nejsou na tom bez viny. Staví se tak jako by špion v úřadě kancléře měl v největším případě postavení uklízečky ve veřejných službách. To však není příspěvek k objasnění případu. Oposice zajisté nehraje čisto hru, vláda reaguje tak alergicky, že tím přímo provokuje další aktivitu protivníka.

Mstislav Rostropovič na cestě do Evropy.

Přítel Alexandra Solženicyna Max virtuoze Mstislav Rostropovič, nesměl v poslední době za své přátelství asi rok nikde vystupovat. Na sovětském podiu se ~~xxx~~ letos objevil až v únoru. Po vystoupení prohlásil v rozhovoru s novináři, že si připadá se svou manželkou Galinou Višněvskou, která je mimochodem přední operní zpěvačkou Velkého moskevského divadla jakoby žil jak řekl doslava v umělecké karanténě.

V Leningradě mezi tím údajně ztratil zaměstnání Solženicynův obhájce profesor literatury Josip Jevkind. Byl také rovněž vyloučen ze Svazu sovětských spisovatelů, též za to, že četl Solženicynovu knihu o táborech nucených prací "Souostroví Gulag".

Vzpomínky Nikity Chruščova v USA.

Oba svazky jsou založeny na zvukových záznamech. Nikita Chruščov zřejmě diktoval své vzpomínky do magnetofonu několik let po té co byl v roce 1964 zproštěn své vedoucí funkce ve vládě a straně. Do angličtiny přeložil Chruščovovy vzpomínky redaktor časopisu "Time" Talbott, který tyto zvukové záznamy obdržel nějakou cestou z Moskvy. Tyto magnetofonové záznamy byly postoupeny odborníkům, aby určili autentičnost Chruščovova hlasu metodou rovnajícího spolehlivosti takřka otiskům prstů. Ti došli k názoru, že jde skutečně o pravý Chruščovův hlas.

List "Washington Post" napsal, že se v druhém svazku pamětí Nikita Chruščov přimlouvá za mírnější ovzduší v sovětské společnosti. Je důležité říká Chruščov, aby se lidé v Sovětském svazu mohli těšit různým nezcizitelným právům jako v jiných zemích. A právě za tato práva zaplatilo 10 milionů ba i více našich občanů své životy ve stalinských žalářích a koncentračních táborech Chruščov mluví o sobě ve svých pamětech, pokračuje americký list jako o komunistovi, který chce osvířenější komunistickou společnost. Dodává, že po jeho odstranění z vedení státu a strany se pokrok v tomto směru, který začal po Stalinově smrti pomalu zastavil.

V jiné části svých pamětí Chruščov vyslovuje své politování nad tím, že neprosadil, aby se v Sovětském svazu vydal známý román Borise Pasternaka "Doktor Živago". V této souvislosti Chruščov podotýká, že administrativní opatření pokud jde o uměleckou tvorbu jsou vždy destruktivní a brzdi pokrok. Zásadně jsem přesvědčen, tvrdí Chruščov ve svých pamětech, že bychom měli být toliko odpovědnější a poskytnout naší tvůrčí inteligenci příležitost.

Na jiném místě svých pamětí se Chruščov zabývá otázkou nové techniky

bo nechápalo. Když konstruktér sovětských raket Sergej Pavlovič Koroljov po Stálinově smrti 1953 referoval novému sovětskému vedení o své práci, zíral jsme na to co nám dokazoval nechápavě s otevřenými ústy. Nevěřili jsme, že to může létat, říká Chruščov. Popisuje pak incident z října 1960, kdy řada sovětských osobností a včetně velitele sovětské raketové zbraně maršála Me vědělina byla při neúspěšné zkoušce rakety upálena k smrti. Také tvrdí, že přišel s nápadem, aby se sovětské rakety umístili v podzemních silech. Jeho návrh byl však zamítnut a uskutečněn teprve tehdy až sovětský odborníci zjistili, že Američané podobná síla budují pro své rakety.

Nikita Chruščov si ve svých pamětech vzpomíná na svůj rozhovor s jadrným fyzikem akademikem Andrejem Sacharovem, který se snažil Chruščova přesvědčit, aby zastavil sovětské pokusy s vodíkovou pumou. O tom před časem vydal svědectví sám Sacharov, který uvedl, že dospěl k názoru, že pokusy s atomovými zbraněmi jsou vůbec k záhubě veškerého lidstva a že přesvědčoval sovětské vedení, aby tyto pokusy zastavilo. Chruščov však v druhém svazku svých pamětí tvrdí, že Sovětský svaz tehdy musel pokračovat v jaderných zkouškách, protože Američané ignorovali Sovětské návrhy v této věci.

Chruščov také hovoří o otázkách sovětsko-čínských vztahů a v této souvislosti připomíná několik incidentů. Tvrdí, že se jádnu Mao-tse-tung rozhodl, že provede mírovou okupaci sovětské Sibíře. Nabídl totiž Sovětskému svazu že pošle na Sibiř 200.000 čínských dělníků. V druhém případě Chruščov svědčí o tom, jak Stalin zradil svého hlavního konfidenta v čínském vedení mandžuského komunistu Kao-kanga. Kao-kang informoval totiž tajně Stalina o všem co Mao-tse-tung podnikal. Jednoho dne Stalin ve snaze získat Mao-tse-tungovu důvěru řekl čínskému komunistickému vůdci, že mu Kao-kang donáší. Chruščov je přesvědčen, že pak Mao-tse-tung Kao-kanga zlikvidoval.

Redaktor listu "Washington Post" píše, že Chruščov diktoval své paměti vesměs ve své dači, vzdálené asi 35 km od Moskvy když byl zbaven moci. Daču hlídala stále sovětská policie, avšak nikdy nepřekročila práh Chruščovova domu. Podle článku ve zmíněném americkém listě, členové Chruščovovy rodiny, jeho spolupracovníci a přátelé všichni zvukové záznamy poslouchali a odstranili z nich všechny pasáže, které se týkaly sovětské národní bezpečnosti. A jež by případně mohli někoho kompromitovat. List dodává, že zřejmě byly ze záznamu odstraněny četné delikátní pasáže.

Tolik z amerického tisku o II. dílu pamětí Nikity Chruščova ze snulého někdejšího předsedy vlády a prvního tajemníka strany. Tento II. díl vyjde v Americe letos v létě.

~~sovětské mapy~~ Problémy SSSR v zahraniční politice.

Po klidu zbraní v roce 1949 tiskli Sověti stejně jako všechny ostatní národy s výjimkou Arabů mapy které zakreslovaly stát Izrael v jeho skutečných hranicích. V době flirtu s Násirem se objevily nové mapy s plánem na rozdělení z roku 1947, které ukazovaly stát Izrael jako života neschopný rozdělený do dvou částí. Příští sovětské mapy Středního východu budou vypadat opět jinak, neboť při následném míru bude opět třeba provést některé korektury ve prospěch Izraele. Na přípravách mírového řešení se účastní i Sovětský svaz. Zatím co rivalita obou světových mocností přivedla svět na okraj sebezničení Zaručuje tentokrát spolupráce mezi USA a SSSR i mír na Středním východě. Proti prestižnímu zisku Sovětů na Západě, stojí velká ztráta důvěry mezi revolučními silami třetího světa.

Nejvíce zklamání jsou ovšem Palestinci. Dlouhé roky byla sovětskou propagandou přesvědčováni, že je bude Moskva v získání ztracených území bez výhrady podporovat. Tyto sliby byly zasazeny do rámce mezinárodní solidarity, do hesla společného boje proti americkému imperialismu jehož agenti jsou na Středním východě právě Izraelci. Mezi sovětskými státními zájmy a zájmy mezi národního internacionalismu zeje hluboká propast. Ukázalo se to zjemena na Středním východě, kdy se Moskva pro Araby stala řetězem zklamání. Egyptský prezident Sadat uvedl nedávno několik příkladů.

Tak třeba Sověti slíbili Egyptu zbraně v boji proti Izraeli. Dowdávali však pouze tolik zbraní, kolik jim mohlo udržet vliv na arabské záležitosti. Moskva nešla tak daleko, aby vyvolala vážnou srážku se Spojenými státy. Sovětská diplomacie neměla beztakový zájem o arabské vítězství, protože by pro Sověty znamenala ztrátu ochranné úmluvy na Středním východě.

Nikoliv poprvé se Sovětský svaz dostává do rozporu s internacionálními cíli avelmocenskými zájmy. Tak na pr. v 60 letech Chruščov z komunistické

solidarity ~~slíbil~~ ~~slíbil~~ Číňanům atomovou pumou. A pak se zdráhal svůj slib splnit. Protože nechtěl ohrozit vyrovnání s Amerikou. Zklamání Číňanů z porušeného daného slova je jednou z hlavních příčin roztržky světového komunismu.

Stalinův pakt s Hitlerem postavil před stejné dilema komunisty na celém světě. Mnozí z nich trpěli v nacistických vězeních. Sovětský svaz však dodává Hitlerovi zbraně i obilí.

V poválečné době je křiklavým případem stávka španělských horníků, v 60 letech. Hromadné sdělovací prostředky Sovětského svazu přísahali věrnost a solidaritu španělským horníkům, zatímco konvoj sovětských lodí dopravoval náklad uhlí do fašistického Francova Španělska.

Nekrolog za Antonínem Bartuškem.

Básník Antonín Bartušek zemřel 30. dubna v Praze ve věku 53 let. Antonín Bartušek bezprostředně po válce vydal sbírky veršů ovlivněných tehdejší existencialismem. Potom se odmlčel, neboť oficiální ideologie chtěla poezii jasného optimismu a zavrhovala samostatné intelektuální pátrání stejně jako ponuro obrazivost objevující se v jeho psaní.

Bartušek zase začal publikovat roku 1965. Skoro každý rok vydával novou sbírku a byl opět uznán jako individualista, originální básník, kterého nebylo lehké zařadit do proudu moderní české poezie. Překládal též cizí poezie a některé jeho básně přeložené v Anglii jsou zařazeny v antologiích.

Nový zákon v Československu o S N B.

Noel Clark píše z Vídně pro radio BBC. Podle tohoto zákona je československý sbor národní bezpečnosti poprvé zavázán spolupracovat s bezpečnostními orgány v jiných státech sovětského bloku. Noel Clark dále hlásil :

A zdá se, že to naznačuje, že komunistické státy koordinují nyní vnitřní bezpečnost ve všeobecné snaze chránit občanstvo udátlivých nebezpečí, které prý představuje uvolňování napětí se Západem. Osnova zákona také poskytuje formální uznání t.zv. pomocné strážní VB, což je organizace udátlivě dobrovolnická s 90.000 příslušníky, kteří se označují za politicky uvědomělé občany.

Některé otázky, které posluchači telefonovali pražskému rozhlasu o novém zákoně prozrazovali jistý nepokoj. Jeden posluchač na.př. chtěl vědět co se dělá, aby se ~~zaručila~~ zaručila socialistická zákonnost. Vyslovov~~la~~ nadějí, že socialistická zákonnost nebude porušována jako v minulosti. Jiný posluchač zůstal stával názor, že osobní prohlídky, které provádí na letištích veřejná bezpečnost jsou porušováním práva osobní nedotknutelnosti. Bylo mu odpověděno, že tyto prohlídky jsou nyní nezbytné, neboť řada občanů byla v letadlech násilně odvedena do kapitalistických států. A opět další dotazovatel se ptal jak je možné, že bezpečnost může vstoupit do bytu bez svolení majitele bytu a v rozporu se zaručenou ústavní svobodou osobní nedotknutelnosti. Bylo mu odpověděno, že bezpečnost smí vstoupit do bytu jen podle zákona, jedině jestliže se vyskytné ohrožení života, zdraví, nebo majetku.

Maršál G r e č k o na válečné stezce.

Nebývalou moc soustřeďuje ve svých rukou ministr národní obrany SSSR Grečko, který je navíc členem politbyra KS SSSR. Autor článku - odborník na sovětské otázky Gerald Siegel zkoumá dvě stati napsané Grečkem jejichž obsah je podobný. Stať vydaná v "Pravdě" je mnohem mírnější než stať otištěná v sovětském ideologickém časopise "Komunist"- časopis ÚV KS SSSR.

Siegel říká, že ho znepokojuje, že Grečko ve svém rozboru mezinárodní situace vyvozuje takovou politiku, která by znemožnila jakýkoliv kompromis, v uvolňování napětí mezi Východem a Západem. Siegel se domnívá, že v časopise "Komunist" Grečko ukázal svou pravou tvář. Volá po sovětské vojenské nadřazenosti nad Západem a není ochoten přistoupit na vyrovnání destruktivní moci. Jeho poznámky se dají vykládat jako dlouhodobý závazek ke zničení západní demokracie. Podle Siegla nastala pro západní vlády příznivá doba, aby se vzhledem ke Grečkovým netajeným názorům sešli a oficiálně se zepsali sovětské vlády co přesně sleduje.

A r g e n t i n a navazuje styky s vých. Evropou.

Argentinský ministr obchodu je na cestě po Polsku, Maďarsku, Československu a Sovětském svazu. V rámci naší relace z mezinárodní scény pohovoříme o významu této cesty.

Po prvé se stalo, že ministr argentinské vlády navštívil Sovětský svaz. K návštěvě došlo za 20 let po prvé sovětsko-argentinské dohodě o obchodu, v roce 1953. Tato návštěva znamená nové stadium sovětské politiky vůči Latinské Americe. Kterou jeden komentátor pojmenoval "lodí proplétající si cestu mezi úskalími a bouřkami ve vzájemné důvěře". Argentinský prezident Juan Peron podle všeho věří, že ten druh **hidové** politiky, kterou Sovětský svaz pěstuje má velmi společného s tím co dělá on Peron, neboť oba tyto systémy ~~x~~ jsou nadřazeny osudové odsouzenému systému kapitalistické demokracie. Rusy ze své strany uvítali volební vítězství presidenta Perona v září loňského roku a vysoko vychválili jeho přísknost vůči t.zv. rozvratnickým silám na krajní levici. Tím upozornili argentinské komunisty, aby se představili jako živel umírněný. A aby podporovali toho politika, kterého kdysi označovali jako prý fašistu. Skutečné pozadí tohoto přátelského vztahu je obchod.

Argentina na sebe hledí jako na t.zv. rozvojovou zemi, obdařenou přírodním bohatstvím a chybějí jí takové věci, jako je průmyslová zkušenost a tyto zkušenosti chce získat raději v sovětském bloku než v Americe. V interview poskytnutém před odchodem z Buenos Aires ministr hospodářství ve vládě pres. Perona označil východoevropské státy jako vřej velmi příjemné partnery pro Argentinu a jako zdroj moderní technologie. Tato návštěva následuje po serií informativních cest argentinských obchodních delegací po sovětském bloku a po návštěvách obchodních misí Sovětského svazu, Polska a Maďarska v Buenos Aires. Nédávno tam byl i rumunský prezident Nicolae Ceaucescu. Argentina podepsala dlouhodobé smlouvy o spolupráci s Československem, Rumunskem a Polskem. Očekává se, že Gelbardové rozhovory povedou k dalším dohodám neboť vyjednává i podstatných východoevropských úvěrech pro Argentinu. Zároveň však v sovětském bloku existuje nespokojenost s doterajší obchodní bilancí s Argentinou, tato byla doteraz vždy příznivá Argentině. Východoevropské země jsou ochotny nabídnout nejen dlouhodobé úvěry, ale i účast na společných průmyslových projektech. Zřejmě však cítí, že by z těch investic mohly mít i rychlejší a podstatnější užitek a důsledně upozorňují na to, že další růst obchodu by mohl být závisl od ochoty argentinské vlády a jiných vlád latinskoamerických zemí kupovat výrobky od sovětského bloku. I z argentinské strany existují jisté výhrady s Peronovou politikou sblíživání s komunistickými zeměmi. Mnozí lidé jisté podporují rozšíření diplomatických a obchodních styků, ale mnozí jiní se obávají, že obchodování se sovětským blokem by mohlo být tím klínem, který otevře cestu sovětskému vojenskému a politickému pronikání do Jižní Ameriky. V článku vlivných v Buenos Aires vycházejících novinách "Prensa" poukazují na přítomnost sovětských vojenských poradců v Peru a úzké styky mezi Ruskem a komunistickou Kubou a že na Kubě vyškolení záškodníci vykonávají teroristickou činnost sovětskými zbraněmi na venkově Peru.

Uvolnění napětí zmírnilo hrozbu sovětsko-americké konfrontace v Latinské Americe a t.zv. komunistický vliv nevyvolává v této oblasti takový strach jako dřív. Málo kdo sezachoval tak ke castrovu režimu jako Argentina, která vyslala obchodní misi vedenou Gelbardem v únoru tohoto roku na Kubu. Návštěva tam došla krátce po návštěvě generálního tajemníka Leonida Brežněva na Kubě. President Peron si tehdy dal obzvlášť záležet na ~~xxx~~ vychvalování sovětské politiky a spravil takové poznámky, že Brežněvova návštěva bude velmi důležitá pro zlepšení vztahů mezi Kubou a Spojenými státy. Peron řekl, že americká hospodářská blokáda ostrova Kubu byla prýk tragickým omylem. Argentina si spolu s Sovětským svazem přeji odstranění této blokády. Obnovení diplomatických styků mezi Kubou a Argentinou před rokem připravilo nynější konjunkturu v argentinském východoevropském obchodě. Je cežkem možné, že Gelbard se s vedoucími činiteli sovětského bloku bude dohadovat i o další pomoci pro Havanu. Zároveň však i přes oficielní vyhlášení z Buenos Aires bude závislost Latinské Ameriky od západních mocností především od Spojených států velká a sama argentinská vláda nebude chtít udělat nic z toho, aby ztratila pomoc USA.

Argentina je ochotna jít s Moskvou a s jejich spojenci podporovat Kubu dokonce i podporovat návrhy, které se objevili v sovětském bloku, aby se Kubu zúčastnila konference činitelů západní polokoule chystané do Buenos Aires.

Argentinská vláda pravděpodobně souhlasí s komentářem poslkých vojenských novin "Żolniersz volnoscí", že se už prý pominuly časy, kdy se mohl strýček Sam diktovat svoje podmínky Latinské Americe. No Argentinci jistě nebudou chtít, aby místo něho diktoval tyto podmínky - Brežněv.

S a d a t o Sovětském svazu.

Egyptský prezident Sadat ve svém projevu ostře zaútočil na politiku Sovětského svazu a přímo řekl. Otevře-li si americká banka "Chase Manhattan Bank" svou filiálku přímo v Moskvě je to v pořádku, stáneli se totéž v Káhiře Sovětský svaz to považuje za nevhodné. Jestliže se americký a japonský kapitál zúčastňuje na využívání plynových zdrojů Sibíře je to zcela na místě, zúčastní-li se tentýž na rekonstrukci válkou zničených měst v oblasti Suezského kanála a na zavlažení západní pouště je to prý nepřijatelné. To je politická nestydatost, řekl prezident Sadat.

"S p i e g e l" uveřejňuje N.S.Chruščova.

Vzpomínky N.S.Chruščova vyšlé v týdeníku "Time" vychází zároveň i v západoněmeckém časopise "Spiegel". Rozhlasová stanice "Deutsche Welle" k tomu poznamenává.

Chruščov vyjadřuje ve vzpomínkách pozdní lítost nad svým postojem k sovětským intelektuálům. Vzpomínky které Chruščov diktoval na magnetofonový pás se dostaly do Spojených států a vyjdu v květnu knižně. Jak se pásy dostaly na západ to se přesně neví. Podle časopisu se na tom zúčastnil zemřelý Chruščovův zeť P e t r o v, který neuměl překonat skutečnost, že jeho tchán byl odsouzený stát se bezmocnou osobou. Lev Petrov mladému americkému korespondentovi amerického magazínu "Time" vyrozprávěl, že jeho tchán hovoří své paměti na pás. Když vyšlo na jevo, že první pásy se dostali na Západ zavola-li Chruščova na politické bylo, kde Chruščov popřel, že by nějaké pásy dal do rukou cizích osob.

Při ~~xxxxxxxxxxxx~~ diktování pásků pracoval Chruščov převážně v zahradě a v domě. Vydavatelství "Time" darovalo pásy Columbijské universitě, kde jsou k dispozici pro historické bádání. Chruščov na začátku hovoří :

Diktují tyto paměti pro historiky. Myslím, že budou moci mé paměti dobře použít, protože jsem byl současníkem a úzkým spolupracovníkem Stalina. Víím o něm velmi hodně. Byl jsem svědkem jeho zrady a banditství. Vypověděl, že mu Stalin na začátku války řekl : "Nemohu dál, vzdávám se. Lenin ~~zanechal~~ zanechal proletářský stát a teď nás chytíli při spuštěných kalhotách".

Rozpory Chruščova s technickou inteligencí nebyly zřídka. Přední sovětský fyzik Kapica se zaráhal spolupracovat na vojenských projektech, protože měl na mysli vědeckou slávu. Kdyby byl činný ve vojenské oblasti musel by se z utajovacích důvodů zřeknout slávy. Chruščov byl rozhořčený, řekl se sice jakýchkoliv odvetných opatření proti vědci Kapicovi, nedovolil mu však cestovat do zahraničí. Odůvodňoval to v prvé řadě ohrožením bezpečnosti, ale potom dodal: "Musím přiznat, že jsem měl ještě další důvod odepřít Kapicovi cestování, ještě ve mně strašil Stalin, neslobodno zapomenout, že jsem dlouho roky pracoval pod Stalinem a že se člověk nemůže jen tak lehce zbavit stalinových obyčejů. Trvá to dlouho než si člověk uvědomí svoje slabosti a než je překoňá. To je moje spověď. Myslím, že až všechno vypovím, bude to už moje pokání." "Bylo mou chybou odepřít cestu fyzikovi Kapicovi do zahraničí".

Chruščov dále referuje o svém sporu s druhým významným vědeem jaderným fyzikem Andrejem Sacharovem. ~~xxxxxxx~~ Sacharov surně žádal o zastavení pokusů s vodíkovou bombou. Chruščov o tom hovoří : "Sacharov chtěl jednak pomoci své zemi v obraně proti imperialistickým agreším. Na druhé straně se však bál přivést k explozi bombu, kterou pomáhal vyrobit. Myslím, že měl strach, že by jeho jméno mohlo spojovat s případnými následky ~~xxx~~ bomby. Rus Sacharov splnil svoji vlasteneckou povinnost, ale paciřista Sacharov zaváhal. Chruščov dále prohlašuje, že si cení paciřistů, ale že paciřismus v dnešní době považuje za nebezpečný moment. Vyjařuje dále naději, že Sacharov mu jednoho dne dá za pravdu.

Pochopení projevuje Chruščov ve svých memoárech vůči umělecké inteligenci, která za sovětského systému trpí více než kterákoliv jiná skupina. Zabývá se případem nisitele Nobelovy ceny Borise Pasternaka. Opatřrní vůči Pasternakovi vrhly na celou aféru temné světlo a zanechaly nadlouho trpkou příchuť, na celém světě se ozývaly protesty vůči Sovětskému svazu, protože Pasternak nesměl cestovat do zahraničí, aby převzal udělenou Nobelovu cenu.

Chruščov potom pokračuje : "Jsou to dvě rozdílné věci soudit autora a posuzovat jeho dílo a literární kvalitu. Potom by bylo třeba přenechat čtenářům, aby se vytvořili vlastní mínění. Censura by neměla existovat. Nad našimi intelektuály by se neměli říkat rozsudky, jako by stály před soudem, dodává Chruščov."

Teď jistě mnozí povědí, že lituji opožděně, že se "Doktor Živago" neuveřejnil. Ano, možná, že je pozdě - ale raději pozdě než nikdy.

Ve vztahu vůči Číně Chruščov poznamenává, že Mao-tse-tunga během jeho návštěvy v roce 1949 nejprve úplně isolovali. Když potom chtěl Mao už úplně uražený odejít, pozval ho Stalin k sobě. Aby si Mao-tse-tunga naklonil oznámil mu Stalin, že člen čínského politického byra Kao-kang podával příslušným sovětským místům zprávy. Na to Kao-kanga odsoudili na domácí vězení a po ději se prý otrávil. Chruščov se domnívá, že ho zavraždili. Po Stalinově smrti sovětské vedení Maovi navrhlo, aby poslal milion čínských dělníků na Sibiř, aby v tamějších rozsáhlých lesích káceli stromy. Mao prý odmítl, ale později se Číňané vrátili k této sovětské nabídce. Mezitím už Sověti nechtěli mít na Sibiři Číňany. Nechtěli to však otevřeně vyslovit a akceptovali 200.000 čínských dělníků. Nabídku Číňanů, že by mohli vyslat ještě více dělníků Rusové odmítli a i uzavřenou smlouvu dali vypršet. O úmyslech Číňanů vyslat do Sovětského svazu pracovní síly Rusové míní, že Mao chtěl obsadit Sibiř Číňany ještě za sovětského panství. Byl to prý prefikovaný manévř, ale nepodařil se. Chruščov se cítí dotknutý, že ho Číňané po jeho zasažení osobně kritizovali, neb vždy si dal záležet na tom, aby se konflikt s čínským vedením nepřetržal na veřejnosti. Nikita Chruščov doufá, že se po Maově smrti Čína navrátí ke spravedlivé politice vůči Sovětskému svazu.

Vyhlídka konference o bezpečnosti v Evropě.

V článku západoněmeckého listu "Frankfurter Allgemeine Zeitung" se souvažuje by bylo měžné střetnutí Nixon-a s Brežněvem ještě jdenou nakonferenci v Helsinkách, v kurhu účastníků. Podle článku je však nepraviděpněobné, aby se ženevské rozhovory mohly ukončit v průběhu budoucích dvou měsíců zvlášt s nějakým přijatelným výsledkem.

Toto skeptické stanovisko potvrdilo i zasedání zástupců Varšavské smlouvy za přítomnosti hlavních stranických a vládních činitelích, které se konalo ve dnech 17.-18. dubna ve Varšavě. Napriek měkkému tónu neprozrazje komuniké nějaký pokrok v názorech sovětského bloku ke konferenci o bezpečnosti v Ženevě. Je dost možné, že se Sověti pokusí v následujících týdnech před letními prázdninami přispížit rozhovory v Ženevě jinak, že ztratí na celém rokování zájem.

Západní delegace by se však neměli dát oklamat. Sovětský svaz by chtěl tímto súřením zatlačit Západ do role žadatele, který čeká na Sovětský svaz. Dosavadní výsledky z konference o bezpečnosti v Evrope jsou velmi slabé. Zatím se vyřešila jen jedna třetina otázek. V závažné otázce pohybu osob a informací se téměř nepokročilo. K jednotlivým bodům se sice zaregistrovali celé řady textů jako připomínky jednotlivých delegací z kterých by se měl vypracovat společný návrh. Při sporných bodech jsou připsány viaceré formulace o kterých se má ještě jednou hovořit. ~~Многие~~ ~~цели~~

Účastníci se dohodli, že ~~зависимый~~ tisk má mít k dispozici distribuční síť domácí země. Východoevropské země souhlasí i s tím, že cizí tisk nesmí být přerušen v dodávkách i kdyby vznikl nějaký ožehavý problém. Dále se rýsuje dohoda podle níž by mohli být navštěvováni příbuzní bez jakékoliv omezení ani zvýšením správních poplatků, je myšleno návštěvy v cizích zemích. Údajně se mohou otevřít v cizích zemích vlastní cestovní kanceláře. Pokud se týká informací o pohybech vojsk, navrhuje Západ aby byli oznámeny 2 měsíce dopředu, kdežto Sověti jen 5 dní dopředu - to už se ovšem týká konference v-e Vídni, kde se jedná o snížení stavů vojsk v Evropě.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX.

Chruščov a jeho paměti.

Zpráva redaktora Svobodné Evropy Martina Zemka o memoárech Nikity Chruščova, které vydházejí v západních časopisech "Time" a "Spiegel" a deníku "The Times". Jde o záznam Chruščovových vzpomínek na zvukovém páse. Vyžádalo se 6 měsíců složitého technického průzkumu, než odborníci mohli prokázat, že jde o autentický materiál o jehož pravosti není pochyb. Hlas na zvukovém páse je skutečně hlas Chruščovův. Jak probíhala dobrodružná odyssea tak bohatého ma-

teriálu není známo, a zůstane to zatím tajemstvím. Před mnoha měsíci při objevení těchto materiálů vznikly spory kolem jejich pravosti. Člen kremelského politbyra Arvid P e l š e si tehdy povolal Chruščova a žádal od něj vysvětlení a Chruščov mu šalamounsky odpověděl, že ~~on~~ Chruščov žádnému nakladateli žádné své vzpomínky nepředal. Vzato přísně doslova mluvil zřejmě pravdu. Jisto je tolik, že i po této své návštěvě na své dači v práci pokračoval až do doby velmi krátce před svou smrtí v roce 1971. II. díl těchto memoárů vyjde letos v červnu /omyl.výše uvedeno v květnu/ v USA pod titulkem "Chruščov vzpomíná".

Nikita Sergjejevič Chruščov vyjadřuje ve svých memoárech naději na osvěcenější sovětskou společnost v Sovětském svazu, na takovou společnost v níž by se lidé mohli těšit ze svých nezadatelných lidských práv. Chruščov vyjadřuje politování nad tím, že pokrok jehož se v Sovětském svazu dosáhlo že jeho éry byl zpomalen, a můj názor je v rozporu s linií říká Chruščov jež sledují naši historici. Všechno co jsem řekl v těchto pamětech říkám jako komunista, jež si přeje osvěcenější komunistickou společnost ne pro sebe, ale pro své přátele a pro své děti.

Dále se zabývá otázkami umělecké inteligence a říká, že i když se jí materiálně daří lépe, ale v duchovním ohledu mají velké potíže. Spisovatelé jsou ustavičně zaměstnáváni otázkami filosofie a historie, otázkami o nichž si každá vládnoucí strana myslí tedy i komunistická, že na ně má monopol. Vzpomíná na Pasternakův román "Doktor Živago" jaký byl kolem něho zmatek a že záleželo nakonec na jeho tedy Chruščovově slově zda bude vydán. Kdyby se byl vyslovil pro vydání knihy, býval bych pro to měl potřebnou podporu, ale neudělal jsem pro to nic a dnes toho lituji.